

Konferenca o viziji trajnostnega razvoja mest

Življenje v mestni krajini ali kako živeti urbano

V Göteborgu na Švedskem je od 29. maja do 3. junija potekala mednarodna konferenca Life in the Urban Landscape o načrtovanju in upravljanju sodobnega mesta, življenju v njem in problemih, ki jih urbanizacija v svetu prinaša danes

V kakšnih mestih živimo? Kako na razvoj mest vpliva gospodarski razvoj in okoljski sistemi? Kako mesto živi v svojem vsakdanu in kako politične odločitve krojijo usodo urbanemu razvoju? To so vprašanja, s katerimi se danes soočajo vsi, ki načrtujejo, upravljajo in sooblikujejo podobo mesta in življenje v urbanem. Nanje so odgovarjali številni prispevki na konferenci Life in the Urban Landscape (www.urbanlife2005.com). Konferenco je organiziralo več pomembnih inštitucij in zavodov: Formas - Švedski raziskovalni svet, Chalmers University of Technology Göteborg, Ministrstvo za trajnostni razvoj, več javnih podjetij, ki delujejo v Göteborgu na področju urejanja prostora in uprave ter več švedskih inštitucij s področja varstva okolja, varstva kulturne dediščine ter prostorskega razvoja.

Na konferenci se je zbralo več kot štiristo prostorskih načrtovalcev, raziskovalcev in predstavnikov različnih državnih in lokalnih inštitucij iz več kot 50 dežel. Tudi izobrazba predavateljev je bila pestra, od arhitektov, krajinskih arhitektov, gradbenih inženirjev, pa do geografov in sociologov, politikov, zgodovinarjev in drugih. Na plenarnih predavanjih so nastopili ugledni govorniki in predstavili svoje izkušnje in primere uspešnih pristopov v načrtovanju in preobrazbi mest, med njimi **Colin Fudge** (VB), **Mona Sahlin** (Švedska), **Enrique Penalosa** (Kolumbija), **Saskia Sassen** (ZDA), **Christian Azar** (Švedska), **Liu Thai-Ker** (Singapur), **Hank Savich** (ZDA), **Wendy Sarkissian** (Avstralija), **Robin Hambleton** (VB), **Bo Kjellen** (Švedska) in **George H. O. Abungu** (Kenija). Na šestnajstih vzporednih sekcijah je govorilo o svojih izkušnjah in raziskovalnem delu okrog 190 predavateljev. Slovenci smo imeli na konferenci dva prispevka, prvega je pripravila **Barbara Goličnik** (Urbanistični inštitut RS, Ljubljana), drugega pa skupina krajinskih arhitektov iz Maribora (**Tanja Simonič**, **Robert Gostinčar**, **Špela Recer** ter **Janja Lužnik**).

Konferenca je imela tri temeljne cilje: spodbuditi strokovno delovanje in širjenje znanja o načr-

tovanju mest, podpreti ustvarjalno in odgovorno upravljanje mest, ter prispevati k razvoju sodelovanja in čezmejnega povezovanja pri načrtovanju razvoja mest in razumevanju urbanega in urbanosti.

Vsebinsko se je konferenca navezovala na srečanje UN Komisije za trajnostni razvoj in UN-HABITAT's World Forum, ki je leta 2004 potekal v Barceloni, obenem pa je predhodnica naslednjega srečanja UN-HABITAT's World Forum, ki bo organiziran naslednje leto v Vancouvru v Kanadi.

Solarno mesto Göteborg 2050

Ni naključje, da se je konferenca odvijala na ugledni Chalmers University of Technology v Göteborgu, ki izšola kar 40 odstotkov vseh gradbenih inženirjev in arhitektov na Švedskem. Gotovo tudi ni naključje, da so se predavanja odvijala v sodobno oblikovani zgradbi Runan, zgrajeni po najsodobnejših principih trajnostne gradnje in graditve energijsko varčnih objektov. Navsezadnje tudi ni naključje, da je konferenca o trajnostnem razvoju mest potekala v Göteborgu. Drugo največje mesto na Švedskem je namreč mesto z vizijo. Njegova vizija, o kateri ne le govori, temveč jo tudi učinkovito izvaja, je do leta 2050 postati Solarno mesto, ki bo načrtovano kot sodobno trajnostno mesto (www.goteborg2050.nu).

Naloga vsekakor ni lahka, saj se mesto v uresničevanju zadanih nalog srečuje s številnimi problemi v prostoru. Postindustrijsko mesto ima danes pol milijona prebivalcev, od tega je kar 20 odstotkov priseljencev. S številnimi velikopoteznimi projekti preoblikuje Göteborg preživelo podobo največjega švedskega industrijskega mesta in intenzivno prenavlja stanovanjski fond iz 60-tih let dvajsetega stoletja. Spopada se z zahtevnimi prostorskimi in socialnimi vprašanji, predvsem kako graditi in prenavljati mesto, da bo okoljsko sprejemljivo in družbeno uravnoteženo. Trajnostni razvoj mesta zato zahteva celovit pristop v prostorskem načrtovanju in tako obravnavanje mesta, ki bo spodbudilo kakovostno urbano življenje. Prav to pa je bila tudi rdeča nit večine predavanj na konferenci.

Glavna tema

Program konference se je vrtel okrog štirih glavnih tem ter šestnajstih podtem, ki so bile obravnavane na vzporednih sekcijah. Prvi sklop predavanj je obravnaval me-

sto kot prostor, kjer se udeležujejo globalne nacionalne in regionalne razvojne strategije na eni strani ter se soočijo s vsakodnevnim življenjem na lokalni ravni in aktivnostmi, kot so načrtovanje in uporaba sodobne tehnologije. Globalni trendi trčijo na lokalne agende in iniciative ter različna gibanja. Tako globalni kot lokalni trendi so pomemben dejavnik v trajnostnem razvoju mest.

V drugem sklopu predavanj so bile izpostavljene kakovosti urbanega bivalnega okolja in vprašanje, ali jih je sploh mogoče meriti. Mesto je namreč kompleksno prizorišče urbanega življenja, v katerem igrajo različno vlogo ekonomski, družbeno kulturni, kot tudi okoljski razvojni vidiki. Soočanje različnih interesov pa nujno sproža konflikte med njimi, ki jih je mogoče reševati samo s celovitim načrtovanjem urbanega razvoja. Kako pri tem uspešno in učinkovito vpeljevati cilje trajnostnega razvoja? Najbolj zahtevne teme v nizu pomembnih vprašanj o oblikovanju urbanosti in kakovostnega življenja v urbanem so prav varnost v mestu, kakovost grajenega okolja, zdravje, oblikovanje prostora, ohranjanje in vzpostavljane zelenih sistemov v mestih, ter načrtovanje za mobilnost in dostopnost.

Tretja tema je obravnavala proces, arene in dejavnike sprememb v razvoju mest. **Dr. Enrique Penalosa** je jasno pokazal, kako pomembna je prava politična volja za razvoj mesta. V svojem triletnem mandatu je kot župan mesta Bogota v Kolumbiji preprečil izvedbo velikopoteznega japonskega načrta večpasovnih prometnic, ki bi presecale večmilijonsko mesto, prepolno revščine in slumov. Namesto tega je investicije preusmeril v izgradnjo učinkovitega javnega avtobusnega sistema, ureditev in prenovo številnih kakovostnih javnih parkovnih površin ter vzpostavitev 300 km dolgega omrežja kolesarskih in peš poti. Med njegovim županovanjem je bilo zgrajeno 52 novih šol in nove javne knjižnice v najbolj revnih delih Bogote. Podobno preobrazbo so zaradi učinkovite povezanosti politične volje in prostorskega načrtovanja doživela velika mesta, kot so Singapur ali Nairobi.

Zadnja tema je obravnavala pomen povezovanja znanja o urbanem prostoru in prostorske politike za trajnostni razvoj mest.

Trajnostni projekti razvoja in preнове mest

Na konferenci so bili prikazani številni uspešno izpeljani projekti razvoja in prenov mest v Evropi in v svetu, pa tudi številne ovire in pasti, s katerimi se srečujejo akterji urbanega razvoja. Primer razvoja in vizija mesta Göteborg je v tem smislu najbolj poveden. Mesto si je jasno začrtalo vizijo trajnostnega razvoja, ki ga tudi uspešno izvaja na različnih ravneh, v upravljanju z energetskimi viri, pri prenovi in revitalizaciji stanovanjskih sosesk, pri uvajanju trajnostnih oblik prometa, v učinkovitem ravnanju z odpadki in pri načrtovanju mestnega prostora za visoko kakovost življenja. V izvajanju zastavljene vizije so se učinkovito povezali politična moč mestne uprave ter znanje strokovnjakov obeh univerz v Göteborgu, več švedskih raziskovalnih inštitucij, Ministrstvo za trajnostni razvoj in številnih drugih inštitucij. Rezultati so v življenju mesta vidni že danes. In kako uspešno izvaja svoje vizije trajnostnega razvoja Maribor?

Tanja Simonič

Tanja Simonič

Chalmers University of Technology odlikujejo kakovostna arhitektura posameznih objektov ter privlačen odprti prostor med njimi.

Tanja Simonič

Sodobni Göteborg hvalijo kot najbolj zeleno mesto na Švedskem. Obsežne zelene površine ob kanalih v središču mesta se navezujejo na druge parkovne površine in v kompleksen zeleni sistem, ki ga znajo meščani in obiskovalci dodobra izkoristiti za oddih, srečevanje, piknike, igro.

Anders Thor

V šestdesetih letih je potekal na Švedskem obsežen program stanovanjske gradnje, v katerem so v desetih letih zgradili milijon stanovanjskih enot. Soseske, ki so bile zgrajene v modernističnem slogu z obsežnimi zelenicami, pa so bile zgolj spalna naselja in so kot taka počasi degradirala v nezaželeno, razvrednoteno urbana območja. V devetdesetih letih prejšnjega stoletja se je povečalo število imigrantov iz Iraka, Somalije in Bosne, ki so napolnili prazna stanovanja. V teh soseskah so se pojavili številni novi, predvsem socialni problemi, degradacija prostora se je nadaljevala. Primer soseske Gardsten pred prenovno.

Anders Thor

Danes poteka intenzivna in sistematična revitalizacija najbolj degradiranih sosesk v mestu tako v fizičnem smislu kot z vnašanjem novih mešanih rab. Z upoštevanjem vidikov trajnostnega razvoja so soseske, kot je Gardsten, dobile ne samo novo podobo, temveč tudi novo priložnost za kakovostno življenje ljudi v mestu. Slika prikazuje novo podobo prenovljene soseske Gardsten.

siteco
Lighting Systems

Tanja Simonič

Göteborg ima izjemno dobro urejen javni promet. Hitra mestna železnica učinkovito povezuje soseske na robu mesta z mestnim središčem. Novejše soseske pa poleg dobre prometne navezanosti na središče mesta odlikuje tudi kompaktna nizka blokovna zazidava in številne ohranjene naravne prvine v okolici, kot so skale in visoka drevesa, ki ustvarjajo privlačen prostor kakovostnega bivanja.